

Utveckla din telegrafi

Vill du nå längre i konsten att kommunicera med CW? Låt oss titta mer på några råd när man "kan CW".

Text: SA7CND / Poul Kongstad

Vi antar att du "kan" telegrafi i sådär ° 0-takt eller mer, men vill komma vidare. Du får kanske ett nytt CW-liv om du tillämpar råden här. Man säger ibland att CW inte blir riktigt kul förrän man kan ta emot avslappnat.

Tips (mottagning)

Här kommer några telegrafitips från "gamla rävar" [1] m.fl.

- Träna ibland snabbare än du klarar säkert. Det är så man ökar sin hastighet
- Fokusera, koncentrera och nollställ dig just innan lyssningen börjar
- Lyssna bara till välformad CW. CW är inte prickar och streck (korta och långa teckendelar), utan ljudmönster
- Själva tecknen ska ljuda snabbt vid träning (60 - 100-takt); hellre större bokstavs-mellanrum när så behövs (Farnsworth keying, se Effektivt tempo i LCWO nedan)
- Man hinner man inte rätta teckenfel under mottagning. Låt fel och luckor vara och fortsätt direkt att ta emot. Luckor kan markeras med _ (understrykningstecken).

Med träning några dagar/vecka i 2 korta åtskilda pass/dag når man bra resultat.

- Börja passet med lite för hög hastighet, sänk efter en stund till bekväm hastighet
- Avslappning under träning ger bättre resultat
- Träna flera dagar i veckan och i korta pass, t.ex. 2x15 minuter, uppehåll emellan.

Steg 2 i CW är att gradvis försöka övergå från tecken-för-tecken mottagning till att höra stavelser och så småningom **ord**.

- Öva att ligga några tecken **efter** när du skriver ner, t.ex. en stavelse eller kort ord ("Copy behind"). Skriv inte ner tecken direkt innan nästa tecken kommer.
- Lyssna först och skriv ner sedan. Målet är att uppfatta hela ord i meningen. Börja detta med att ofta öva korta vanliga ord [5] samt Ordövning i LCWO nedan.

Vissa kan under CW-mottagning i stället gradvis ljuda inom sig hur det mottagna ordet uttalas, dvs man går från mottagna ljudmönster (tecken) till riktiga ord.

Det kanske viktigaste för framgång är **din attityd** vid CW-träning. Så du tänker:

- jag vet att jag kan
- jag slappnar av och känner ingen stress
- detta är inte för svårt, kanske lite kul också
- detta är övning, fel gör inget.

Tänk att du snart kan den telegrafitakt som du strävar efter. Men dagsformen spelar in, det är helt OK att resultaten varierar. Och träna inte om du är trött eller förkyld.

Träna vidare med telegrafi

1. Learn CW on the Net

Använd gärna LCWO.net [2] på nätet. Kommandon: punkt (.) = Sänd om ordet. Enter = Nästa. Efter rättningen ser du vilka tecken eller kombinationer du kan behöva träna mer på.

- **Ordövning:** ta emot ett ord i taget med varierande längd.
Det kan användas för att träna sig *höra ett helt ord* och inte skriva ner det förrän det är klart. Du kan också säga ordet för dig själv innan du går vidare. Detta kallas ibland the Candler System och syftar till att man så småningom kan uppfatta hela ord. Det är bra att börja med korta, vanliga ord.
Jag brukar välja ord upp till 6-7 tecken på engelska och fast hastighet.
Kör några 2-3 minuters pass med avslappnad paus emellan.
- **Signalövning** är kul. Ställ in CW-hastigheter. Sen får du ta emot anropssignaler från hela världen och skriva in det du tar emot. Om du svarar rätt ökas hastigheten ett steg, och om du svarar fel sänks hastigheten. Rätt kul och nyttigt.
- Ett sätt att höja din hastighet är att träna **Kodgrupper** om 3-^o tecken grupplängd och höja hastigheten "mer än du tror på". Prova i korta pass, och överraskas!
- När du i **Kodgrupper** byter läge från Bokstäver till "Egna teckensnitt" med skiljetecken och ÅÄÖ (ange Å för Å) i CW-inställningar, bered dig på en liten chock om du inte gått telegrafistutbildning nyligen. För mig var det bara att halvera "Effektivt tempo wpm" ett tag och öva innan hastigheten kunde höjas igen. Se Bild 1.

Bokstavshastighet (wpm):

Effektivt tempo (wpm):

Ton (Hz): 950
 slumpvis (500-900Hz)

CW-spelare: **HTML 5 player (rekommenderat)**
 Flashbaserad spelare
 Flash Player 10
 Alternativ Flash Player
 Inbäddad MP3

Sändning prefix/suffix: "VVV = / AR"

Start delay (seconds):: seconds

Grupplängd: 4 (fast)
 2-7 (slumpvis)

Här kan du välja egna set av teckensnitt. De kommer då att användas om du väljer "Egen" i kodgruppsövningarna.

☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
K	M	U	R	E	S	N	A	P	
☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
T	L	W	I	.	J	Z	=	F	
☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
O	Y	'	V	G	5	/	Q	9	
☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
2	H	3	8	B	?	4	7	C	
☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
1	D	6	0	X					
☐	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐
!	"	'	()	+	-	:	;	
☐	☒	☒	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐
@	À	Ä	Ç	É	È	Ñ	Ö	Ü	

Bokstäver Siffror
Koch-bokstäver Extra

Bild 1. Exempel på CW-inställningar med svenska tecken i LCWO för "Egna teckensnitt" i Kodgrupper. Notera även skillnaden mellan Bokstavshastighet och Effektivt tempo (wpm) dvs Farnsworth keying.

Försök inte rätta nerskrivet tecken; det är bara att låta fel vara och gå vidare direkt. Det är bättre i LCWO att hoppa över tecken som man är osäker på. Det är som ett tyrckfel, vi bortser från det när vi förstår textens innebörd. Notera att Å visas som À i LCWO.

LCWO har även ett intressant forum på webbsidan.

2. ARRL Code Practice files

ARRL har CW-övningsfiler [3] som mp3-filer i 25- till 200-takt att spela upp eller ladda ner. I detta sammanhang är kanske 65-75-90-100-125 takt mest intressant inklusive tillhörande rättningstext. Texterna är normal engelska och ska vara "intressanta" (från ARRLs tidning QST eller bulletiner).

- Prova att ta emot hela ord eller stavelser åt gången, antingen för att skriva ner - eller enbart lyssna för att **förstå** texten. Det blir lite roligare med en intressant text
- Ibland är det bra att bara lyssna utan att skriva ner. Jag har hört om en radioamatör som lyssnade på CW-text i mp3-spelare (mobilen) under hundpromenad! Man behöver inte ens förstå all text för att ha nytta av sådan övning när man lyssnar i "lite för hög takt".

Man kan öva mer avslappnat genom att lyssna på samma text flera gånger, så den blir mer bekant. Framstegen märks från gång till gång.

Till sist...

Glöm inte att även köra CQ SAX [°] på riktig radio, se QTC december 2018 s.38 om SOCWA. Då kan du även ha nytta av <http://rbn.socwa.se/>, t.ex i mobilen.

-...- Visst ska du också köra CW! .-.-.

Som vanligt, lycka till och 73 de SA7CND Poul Kongstad

Referenser

1. The Art & Skill of Radio-Telegraphy, främst kapitel 1, 7 och 8:
<http://www.tasrt.ca/TASRT/contents.htm>
2. Learn CW on the Net:
<http://lcwo.net>
3. ARRL Code Practice files. Här exempel i 80-takt:
<http://www.arrl.org/18-wpm-code-archive>
- °. Scandinavian Open CW society:
<http://socwa.se/>
5. 100 vanliga engelska ord för CW-träning (mp3, 80/125-takt):
<http://tinyurl.com/cw80takt>
<http://tinyurl.com/cw100ord>
Facit finns sist på sidan:
<http://www.tasrt.ca/TASRT/c08.htm>